

FENOLOOGILISED VAATLUSED LÄÄNEMERE RIIKIDES

Fenoloogilised vaatlused on olulised, sest ka õpilaste tehtud harrastusteaduslikud vaatluste aegread on olulised alternatiivsed allikad, mis tõendavad juba õhutemperatuuri uuringute põhjal avastatud: kliima muutub ning see avaldab mõju kõigele elavale kogu Maal. Kevadiste loodusnähtuste kahenädalane varasemaks nihkumine täiesti tajutav ja loodusele olulise mõjuga. Lumikatte puudumine või varasem sulamine mõjutab paljude liikide saatust (poegimist, toidu otsinguid jne).

Kuidas Maa temperatuurirežiim ja aastaegade rütm kujuneb, kuidas inimene seda mõjutab ja mis tulevikus juhtub, pole seni täpselt teada. Aga igaüks meist saab anda teaduse tegemisse oma panuse – tegeledes maailmakodanikuna harrastusteaduslike programmidega nii koolis kui koolivälisel ajal!

- Uuri kevademärke märtsist juunini ja täida käesolev tööleht.
- Seejärel kanna tulemused sisse siin: <https://legulus.tools/#/> või saada täidetud tööleht programmijuhile (Marje Loide, marjeloide@gmail.com).

Kuidas Legulust kasutada? Vaata videot: <https://www.youtube.com/watch?v=h12KNdNwyvc>

- Soovi korral võid uuringutesse kaasata ka sõpruskooli teisest riigist, kellega hiljem tulemusi võrrelda saaksite. Sõpruskooli leidmiseks kirjuta riiklikule koordinaatorile Gedy Matisen, gedy.matisen@tartuloodusmaja.ee

Kõik Läänemere Projekti fenoloogilised vaatlused, mis on sisestatud Legulusse, jõuavad riiklikku elurikkuse portaali: <https://elurikkus.ee/projects/unesco-baltic-sea-project-estonia>

Sealt jõuavad vaatlused omakorda üleilmsesse kodanikuteaduse (citizen science) portaali: <https://www.gbif.org/citizen-science>

Aitäh Sinu panuse eest!

UNESCO ühendkoolide võrgustiku Läänemere Projekt (Baltic Sea Project – BSP) on keskkonnaküsimustega tegelev Läänemere maade koolidele suunatud programm, milles osaleb kokku 173 kooli erinevatest riikidest. Eesti liitus võrgustikuga 1992.aastal ja tegevusi Eestis koordineerib Tartu loodusmaja (gedy.matisen@tartuloodusmaja.ee).

Läänemere Projekti eesmärgiks on suurendada õpilaste teadlikkust Läänemere keskkonnaprobleemidest ning inimese ja looduse vahelisest vastastikusest sõltuvusest, arendada õpilaste võimet märgata keskkonnamuutusi ning suunata õpilasi säästlikumalt käituma.

Võrgustiku tegevused lähtuvad ÜRO kestliku arengu eesmärkide ja kliimamuutuste temaatikast ning hõlmavad keskkonnahariduse, maailmahariduse, kestlikku arengut toetava hariduse, maailmakodanikuhariduse ja inimõiguste hariduse valdkondi. Rohkem infot kodulehelt:

<https://bsp.tartuloodusmaja.ee/>

Ühinenud Rahvaste
Hariduse, Teaduse ja
Kultuuri Organisatsioon

Riiklik koordinaator
Eesti

UNESCO
ühendkoolid

Läänemere Projekt

tartu
loodus
maja

FENOLOOGILISED VAATLUSED LÄÄNEMERE RIIKIDES

Õpetaja nimi	
Kooli nimi	
Klass (õpilaste vanus)	
Osalevate õpilaste arv	
Vaatluskoht (aadress, koordinaadid)	
Riik	
Õpetaja e-posti aadress	

Missugused näevad vaadeldavad liigid välja?	Mida liigi puhul vaadelda?	Millal vaatlus tehti?	Kus sa vaatluse tegid?
 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alauda_arvensis_2.jpg</p>	<p>Millal kuulsid esimest korda põldlõokese häält?</p> <p>Skylark (ingl.) <i>Alauda arvensis</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>
 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Toulouse_-_Sturnus_vulgaris_-_2012-02-26_-_2.jpg</p>	<p>Millal nägid esimesena kuldnokka?</p> <p>Starling (ingl.) <i>Sturnus vulgaris</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>
 <p>Photos: https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=14710617; https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Corylus_avellana_0004.JPG</p>	<p>Millal nägid sarapuud õitsemas?</p> <p>Hazelnut (ingl.) <i>Corylus avellana</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>

 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2015.03.08.-02-Mannheim_Vogelstang--Kleines_Schneegloeckchen.jpg</p>	<p>Millal nägid esimest lumikellukest õitsemas?</p> <p>Snowdrop (ingl.) <i>Galanthus nivalis</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>
 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tussilago_farfara_whole.png</p>	<p>Millal nägid esimest paiselehte õitsemas?</p> <p>Coltsfoot (ingl.) <i>Tussilago farfara</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>
 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hepatica_nobilis.jpg</p>	<p>Millal nägid esimest sinilille õitsemas?</p> <p>Blue anemone (ingl.) <i>Hepatica nobilis</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>
 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Zitronenfalter.jpg</p>	<p>Millal nägid esimest lapsuliblikat?</p> <p>Brimstone (ingl.) <i>Gonepteryx rhamni</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>
 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lasius_Niger.jpg</p>	<p>Millal nägid esimest sipelgat?</p> <p>sugukond Sipelglased family Ants (ingl.) <i>familia Formicidae</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>

 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wei%C3%9Fstorch_(Ciconia_ciconia).jpg</p>	<p>Millal nägid esimest valge-toonekurge?</p> <p>White stork (ingl.) <i>Ciconia ciconia</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>
 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=3800685</p>	<p>Millal nägid esimest linavästriku?</p> <p>Wagtail (ingl.) <i>Motacilla alba</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>
 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=1667864</p>	<p>Millal nägid esimest korda raagremmelgat õitsemas?</p> <p>Sallow (ingl.) <i>Salix caprea</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>
 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=19294486</p>	<p>Millal nägid esimest võsaülast õitsemas?</p> <p>Wood anemone (ingl.) <i>Anemone nemorosa</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>

 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=77407413</p>	<p>Millal nägid esimest kimalast lendamas?</p> <p>perekond Kimalane Bumble-bee (ingl.) <i>genus Bombus</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>
 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=25571415</p>	<p>Millal kuulsid esimest korda musträsta häält?</p> <p>Blackbird (ingl.) <i>Turdus merula</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>
 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=177558</p>	<p>Millal kuulsid esimest konna paaritumisalal häälitsemas?</p> <p>perekond Konn genus Frog (ingl.) <i>genus Rana</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>
 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=13124695</p>	<p>Millal kuulsid esimest korda käo häält?</p> <p>Cuckoo (ingl.) <i>Cuculus canorus</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>

 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=40871366</p>	<p>Millal nägid esimest korda räästapääsukest?</p> <p>House martin (ingl.) <i>Delichon urbica</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>
 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=7363520</p>	<p>Millal nägid esimest korda suur-kapsaliblikat?</p> <p>Cabbage white (ingl.) <i>Pieris brassicae</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>
 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=19262669</p>	<p>Millal nägid esimest korda õitsemas harilikku toomingat?</p> <p>Bird-cherry (ingl.) <i>Padus avium</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>
 <p>Photo: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hundsrose-busch.jpg</p>	<p>Millal nägid esimest korda koer-kibuvitsa õitsemas?</p> <p>Dog-rose (ingl.) <i>Rosa canina</i></p>	<p>Kuupäev:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>	<p>Vaatluskoht:</p>